

บทบาทของปัจเจกบุคคลต่อการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร
ในสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงการชุมนุมของคณะกรรมการ
ประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย
ให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ในปี พ.ศ. 2556-2557

The Role of Individuals in the Flow of Information
through Social Media: The Case Study of People's
Democratic Reform Committee Movement (PDRC)
from 2014 to 2015 A.D.

รัตนา เมฆนันท์ไพศิฐ (Ratana Maknantaphisit)¹

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (Yubol Benjarongkij)²

Received: August 10, 2020

Revised: September 29, 2020

Accepted: November 30, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของปัจเจกบุคคลต่อการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารในมิติทางการเมือง

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Doctor of Philosophy Program in Communication Arts and Innovation, Graduate School of Communication Arts and Innovation Management, National Institute of Development Administration

² คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Graduate School of Communication Arts and Innovation Management, National Institute of Development Administration

ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในกรณีการชุมนุมของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ในปี พ.ศ. 2556-2557

ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงวิกฤตทางการเมืองมีการใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการถ่ายทอดข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป โดยแนวทางที่บุคคลทั่วไปใช้ช่องทางนี้เพื่อสื่อสาร คือ

1. ปังเจกบุคคลที่ใช้นามจริง โดยการศึกษาที่ศึกษาผ่านเพจเฟซบุ๊กหนึ่งในแกนนำ กปปส. ซึ่งเพจมีท่าที่เป็นมิตรกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อหาแนวร่วม
2. ปังเจกบุคคลที่ใช้นามแฝง โดยการศึกษาที่ศึกษาผ่านเพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง ซึ่งแสดงท่าทีว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลชัดเจน และนำเสนอข้อมูลบางประเด็นที่สื่อมวลชนมักไม่นำเสนอ เนื่องจากไม่มีหลักฐาน

ในประเด็นบทบาทของปังเจกบุคคลต่อการไหลเวียนของข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์พบว่า ในขณะที่สื่อมวลชนแสดงบทบาทในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองโดยการเป็นสื่อกลางรายงานความเคลื่อนไหว ผลกระทบ และนำเสนอความคิดเห็นฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม ฝ่ายผู้ชุมนุมได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อนำเสนอข้อมูล การอธิบายในมุมมองของตน และระดมผู้คนให้เข้าร่วมชุมนุม

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์, การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร, การชุมนุมทางการเมือง

Abstract

This study is a qualitative research study using textual analysis method. The objective of this research was to study the role of individuals in the flow of information through social media: the case study of people's democratic reform committee movement from 2014 to 2015 A.D.

The results found that social media channels were used to present information and convey opinions of the person. The patterns that individuals applied included:

1. Individual using his or her real name in Facebook had activated their accounts via Facebook page of a backbone of the People's Democratic Reform Committee. This page seemed to be friendly with other pages in order to find supporters.

2. individual with pseudonyms activating his or her accounts via Facebook page of a representative of pseudonyms name. This page was clearly an opponent to the Thai government. It presented the information that mass media have always not broadcasted because of the lack of evidence.

Regarding the role of individuals in the flow of information through social media, it found that among political conflicts, the media played their role by reporting movement, impact and opinion of various parties in society, demonstrators use social media to present information and ideas to express their views and mobilize people to join the assembly.

Keywords: Online Media, The Flow of Information, Political Rally

บทนำ

กล่าวได้ว่าระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นยุครุ่งเรืองของสื่อสารมวลชน มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และมีเม็ดเงินจำนวนมากไหลเวียนอยู่ในอุตสาหกรรมนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีแนวความคิดวิพากษ์วิจารณ์หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสื่อสารมวลชนในเวลานั้นเช่นเดียวกัน อาทิ แนวความคิดเรื่องการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี (the free flow information) ซึ่งเป็นแนวคิดการสื่อสารที่สำคัญภายใต้สมมติฐานที่ว่าข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนผ่านสื่อต่าง ๆ ควรดำเนินไปอย่างเสรี คนในสังคมควรมีโอกาสในการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ตามที่สนใจ พลเมืองจะตัดสินใจว่าข้อมูลไหนเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เมื่อเกิดการไหลเวียนอย่างเสรีจริง ๆ ความจริงก็จะปรากฏตัวของมันเองออกมาโดยธรรมชาติ (โสรจักษ์ หงศ์ลดารมภ์, 2553)

เมื่อการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้เกิดสื่อใหม่ คือ สื่อสังคมออนไลน์ (social media) ซึ่งได้รับความนิยมและแพร่หลาย และมีบทบาทในการสื่อสารข้อมูล

ข่าวสารระหว่างคนในสังคมในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในประเด็นความขัดแย้งต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์ที่สำคัญทางการเมืองในการชุมนุมประท้วงทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) ในระหว่าง พ.ศ. 2556-2557 เพื่อกดดันให้รัฐบาลภายใต้การบริหารงานของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในช่วงเวลานั้น ยุติบทบาทและมีการปฏิรูปการเมืองก่อนการเลือกตั้ง การชุมนุมของกลุ่ม กปปส. ในครั้งนั้นยาวนานถึง 204 วัน โดยเริ่มต้นตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม 2556 ภายหลังที่สภาผู้แทนราษฎรผ่านความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิด เนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมือง พ.ศ. 2556 ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยเป็นฝ่ายเสนอ และต่อมาถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นกฎหมายที่จะนิรโทษกรรมความผิดของทุก ๆ ฝ่ายทางการเมืองย้อนหลังไปจนถึงปี 2547 รวมถึง พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี และการชุมนุมยุติลงเมื่อพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้นทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

ในการชุมนุมครั้งนั้นมีการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้อย่างกว้างขวางเป็นครั้งแรก เพื่อสนับสนุนการชุมนุมของกลุ่ม กปปส. ซึ่งแตกต่างจากการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนครั้งก่อน ๆ ที่ผ่านมา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของปัจเจกบุคคลต่อการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารในมิติทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะสื่อเฟซบุ๊ก ในกรณีการชุมนุมของกลุ่ม กปปส. ในปี พ.ศ. 2556-2557

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

McQuail (1983) กล่าวถึงหลักการบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนว่ามี 5 ข้อ ในหนังสือ “Theory of Media and Theory of Society ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) เป็นการทำหน้าที่แจ้งข้อมูลข่าวสารแก่สังคมอย่างต่อเนื่อง ตรงไปตรงมา เป็นกลาง
2. การทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ (Correlation) อธิบาย ตีความ และวิพากษ์วิจารณ์ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์ที่น่าเสนอ

3. การทำหน้าที่ในการสืบสานวัฒนธรรม (Continuity) เป็นการทำหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่

4. การทำหน้าที่ให้ความบันเทิง (Entertainment) ทำหน้าที่ในการให้ความบันเทิงเพลิดเพลินใจแก่ผู้รับสาร

5. การระดมสรรพกำลัง (Mobilization) เป็นการทำหน้าที่ระดมกำลังของผู้รับสาร โดยการรณรงค์ให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม หรือเมื่อสังคมเกิดภาวะวิกฤตและต้องการความร่วมมือร่วมกัน

ในการวิจัยครั้งนี้จะนำแนวคิดเรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชนนี้มาใช้เป็นแนวทางการศึกษาว่า เนื้อหาของเพจเฟซบุ๊กของปัจเจกบุคคลนั้นมีบทบาทหน้าที่อย่างไร

แนวคิดเรื่องการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี (The Free Flow Information)

เป็นแนวคิดการสื่อสารที่สำคัญในช่วงทศวรรษที่ 1950-1960 นักวิชาการบางส่วนมีความคิดเห็นว่าในระบอบประชาธิปไตยนั้น ข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนผ่านสื่อต่าง ๆ ควรดำเนินไปอย่างเสรี ไม่ควรมีการปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร คนในสังคมควรมีโอกาสในการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ตามที่ตนเองสนใจ ทั้งนี้จากแนวคิดพื้นฐานที่ว่า สังคมในระบอบประชาธิปไตยนั้นพลเมืองมีหน้าที่ในการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ของสาธารณะว่าจะให้ทิศทางของชุมชนหรือประเทศของตนเองเป็นไปในทิศทางใด การตัดสินใจเรื่องที่สำคัญ ๆ จะเป็นไปไม่ได้เลยหากพลเมืองไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและมีคุณภาพเพียงพอในการประกอบการตัดสินใจ (โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์, 2553)

ด้านเฮอเบิร์ท ไอ ชิลเลอร์ (Herbert I. Schiller 1919-2000 อ้างถึงใน กาญจนาก้าวเทพ, 2557, หน้า 103-105) ได้วิพากษ์แนวคิดนี้ว่าเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในยุคสงครามเย็นเมื่อสหรัฐอเมริกาได้ผลักดันผ่านองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ให้ส่งเสริมการไหลอย่างเสรีของข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องและเป็นจริงเป็นจัง ด้วยข้ออ้างว่า สื่อมวลชนของทุกประเทศในโลกเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (free market economic system) เพราะฉะนั้น ไม่ว่าใครหรือชาติใดก็ตามจึงควรมีเสรีภาพที่จะผลิต แพร่กระจาย และบริโภคข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระ และการควบคุมสื่อมวลชนถือเป็นการปิดกั้นช่องทางการสื่อสารเพื่อปลดปล่อยเสรีภาพของมนุษย์

ในทัศนะของซิลเลอร์แล้ว แนวคิดนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการครอบงำประเทศโลกที่สาม และเปิดโอกาสให้บริษัทสื่อข้ามชาติทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็น AP หรือ CNN บริษัทการ์ตูนข้ามชาติ อย่างเช่น Walt Disney หรือบริษัทตัวแทนโฆษณาใหญ่ ๆ อย่างเช่น Lintas, McCann-Erikson, Ogilvy & Mathers ฯลฯ สามารถเข้าไปยึดพื้นที่ทางความคิดและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศอาณานิคมต่าง ๆ ได้โดยง่าย และนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมและการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารทางเดียว (one-directional flow of information) (กาญจนา แก้วเทพ, 2557, หน้า 103-105)

การวิจัยครั้งนี้นำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์เนื้อหาการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์ของปัจเจกบุคคลมีบทบาทในการส่งเสริมไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารให้มีความหลากหลายอย่างไร

วิธีการวิจัย

ศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (textual analysis) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เฉพาะเนื้อหาของข่าวสารที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้จัดระเบียบข้อมูล ตีความ และตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยเน้นช่วงก่อนและหลังการชุมนุมใหญ่ของกลุ่ม กปปส. แต่ละครั้ง ทั้งนี้ได้ศึกษาเพจเฟซบุ๊กของปัจเจกบุคคลที่สนับสนุนการชุมนุม โดยคัดเลือกจากจำนวนผู้ถูกใจเพจเฟซบุ๊กจำนวน 2 ท่าน ดังนี้

1. เพจเฟซบุ๊กของหนึ่งในแกนนำ กปปส. ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

โดยมีผู้ถูกใจจำนวน 2,855,212 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 เมษายน 2560) ระหว่างวันที่ 17 พฤศจิกายน - 10 ธันวาคม 2556

2. เพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง ที่ได้รับความนิยมมากในขณะนั้น

มีผู้ถูกใจจำนวน 512,705 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 เมษายน 2560) ระหว่างวันที่ 9-10 ธันวาคม 2556

สำหรับการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ปรากฏในเพจเฟซบุ๊กของปัจเจกบุคคลที่คัดเลือกมากับเนื้อหาอื่น ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศในขณะนั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ต่อแวดวงสื่อสารมวลชน ทำให้เข้าใจบทบาทของปัจเจกบุคคลที่มีผลต่อการไหลเวียนข้อมูลข่าวสาร และบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่สาธารณะ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของปัจเจกบุคคล

1.1 ปัจเจกบุคคลที่ใช้นามจริง

เพจเฟซบุ๊กของหนึ่งในแกนนำ กปปส.

เป็นเพจสร้างเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2554 มีผู้ถูกใจ 2,855,212 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 เมษายน 2560) ทั้งนี้เพจนี้เป็นเพจส่วนบุคคล ไม่ใช่เพจที่เป็นทางการของกลุ่ม กปปส.

1.2 ปัจเจกบุคคลที่ใช้นามแฝง

เพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง

เพจเฟซบุ๊กนี้เป็นหนึ่งในเพจที่ได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงการชุมนุมประท้วงของ กปปส. มีผู้ติดตามถึงกว่า 500,000 คน (มีผู้ถูกใจ 512,705 คน ข้อมูล ณ วันที่ 10 เมษายน 2560) ทีมการเมืองของหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ได้วิเคราะห์สถานการณ์ในขณะนั้นว่า “ในการต่อสู้กันระหว่าง “สุเทพ เทือกสุบรรณ” เลขาธิการ กปปส. และยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของความขัดแย้งทั้งหมด แต่ยังมีตัวละครลับที่อยู่เบื้องหลัง และมีมือที่ 3 มือที่ 4 และมือที่ 5 อีกมาก ซึ่งสื่อมวลชนกระแสหลักไม่สามารถเปิดเผยตัวตนคนเหล่านี้ได้ เฟซบุ๊กจึงมีส่วนสำคัญในการวิเคราะห์เบื้องลึก-เบื้องหลัง ให้คนเข้าใจสถานการณ์มากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ลี้ภัยอย่างตัวละครใน “กองทัพ””(ทีมข่าวการเมือง, 2557)

ในขณะที่กองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์วิจารณ์ว่าเพจเฟซบุ๊กตัวแทนของผู้ใช้นามแฝง คือ “หน่วยปฏิบัติการทางทหารและหน่วยงานด้านความมั่นคง” หรือที่ศัพท์ทางการทหารเรียกว่า “IO” หรือ “Information Operations” โดยทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงและโฆษณาชวนเชื่อให้กองทัพ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ

ใช้หล่อเลี้ยงหรือกล่อมบุคคลที่ไม่ต้องการ “ระบอบทักษิณ” ให้เห็นด้วยกับแนวทางของฝ่ายทหารตามที่ภาพโปรไฟล์ของเพจที่เขียนไว้ว่า “รัฐประหารแล้วประชาชนมีความสุขดีกว่าเลือกตั้งแล้วประชาชนมีความสุข” (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) ซึ่งในประเด็นการวิพากษ์วิจารณ์นี้ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นความจริง

จุดเด่นของเพจนี้ คือ การเกาะติดและรายงานความเคลื่อนไหวของบุคคลสำคัญในรัฐบาล รวมถึงฝ่ายตรงข้าม กปปส. รวมไปถึงกองกำลังลับของ กปปส. หรือ “มือบ๊อบคอร์” การใช้ภาษาที่มีสีสันและอารมณ์ตลกในการเขียน (ผู้จัดการออนไลน์, 2557)

2. บทบาทของปัจเจกบุคคลต่อไหลเวียนของข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์

เนื่องด้วยการชุมนุมของ กปปส. มีการระดมจำนวนผู้คนให้เข้าร่วมการชุมนุมใหญ่ทั้งหมด 6 ครั้ง และช่วงการต่อต้านการเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 บทความนี้นำเสนอการศึกษาในช่วงการชุมนุมครั้งที่ 1 และ 2 โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

2.1 การชุมนุมใหญ่ครั้งที่ 1 วันที่ 24 พฤศจิกายน 2556

2.1.1 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการชุมนุม กปปส. ของสื่อมวลชนไทย

พบว่า ในการระดมพลชุมนุมใหญ่ครั้งที่ 1 โดยส่วนใหญ่ สื่อมวลชนไทยมุ่งให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของการชุมนุม จำนวนผู้เข้าร่วมและความรุนแรงเกิดขึ้นจากการที่มีมือบ๊อบที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมือบ๊อบคนเสื้อแดงซึ่งชุมนุมในบริเวณใกล้เคียงกัน มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนการชุมนุม

การศึกษาพบว่า ในการระดมพลชุมนุมใหญ่ครั้งที่ 1 สื่อมวลชนไทยมุ่งให้ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของการชุมนุม ดังที่พบว่า โสศตัญญะ (2556) นำเสนอว่า มือบ๊อบดำเนินเชิญชวนชุมนุมใหญ่ 24 พ.ย. แกนนำย่อยขึ้นเวทีราชดำเนินชี้แจงการเร่งขยายพื้นที่ชุมนุม พร้อมเชิญชวนชุมนุมใหญ่ ส่วนสำนักข่าวอิศรา (2556) เสนอชื่อว่า “สุเทพ” นำ คปท.-กปท.ฟ่วงทุกเครือข่ายด้านรบ. ยิ่งลักษณ์ ประกาศรวมพลังสู้เพื่อกำจัดระบอบทักษิณ ตั้งแต่ 24 พ.ย. เป็นต้นไป เพื่อเปลี่ยนประเทศไทยให้เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

วันชุมนุม

วันที่ 24 พ.ย. 2556

เดลินิวส์ (2556ก) - กปปส. รวมตัวกันที่ถนนราชดำเนินและรอบ ๆ สถานที่ชุมนุมเพื่อต่อต้านรัฐบาล โดยมีผู้ชุมนุมล้นหลาม

ภายหลังการชุมนุม

วันที่ 25 พ.ย. 2556 ประชาไทออนไลน์ - สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงเป็นห่วงพสกนิกร ไม่อยากให้คนไทยทะเลาะกันและทุพผายเจรจา

วันที่ 30 พ.ย. 2556 สุนัขคอตคอม - การปะทะกันอย่างรุนแรงตลอดทั้งคืนต่อเนื่องไปจนถึงเช้าวันที่ 1 ธันวาคม โดยมีการใช้อาวุธปืนและระเบิดที่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงที่ชุมนุมอยู่ที่ราชวังคลาภิเษกสถานกับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ชุมนุมคัดค้านการออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต

2.1.2 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ กปปส. ของสื่อมวลชนต่างประเทศ ผ่านการนำเสนอของสื่อมวลชนไทย

พบว่า สื่อมวลชนต่างประเทศจะมุ่งให้ข้อมูลข่าวสาร โดยเสนอความเคลื่อนไหวของการชุมนุม และการมีคนจำนวนมากเข้าร่วมชุมนุมเพื่อขับไล่รัฐบาล และอธิบายถึงสาเหตุการชุมนุมว่ามาจากการต่อต้านร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ก่อนการชุมนุม

8 พ.ย. 2556 บีบีซี - ชี้ร่างนิรโทษกรรมเรียกแขกทุกหมู่เหล่า- พันธะไม่มีรัฐประหารเหตุ “ปู” ชี้ปัก “ตุ” เป็นบทวิเคราะห์โดยนายโจนาธาน เฮดระบุว่า พ.ร.บ.นิรโทษกรรมเรียกแขกจากสารพัดทิศ ชี้ “ทักษิณ” คำนวนพลาดแต่เชื่อว่าจะไม่มีรัฐประหาร เหตุรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์มีความสัมพันธ์ที่ดีกับกองทัพ และหากรัฐบาลยอมตามข้อเรียกร้องจะสามารถลดกระแสการชุมนุมได้ ทำให้พรรคประชาธิปัตย์ต้องกลับมาเจอสถานะเดิม ๆ นั่นคือ ไม่สามารถเอาชนะนายทักษิณ ชินวัตรอดีตนายกรัฐมนตรีได้ในการเลือกตั้งใหม่ (ผู้จัดการออนไลน์, 2556)

หลังการชุมนุม

26 พ.ย. 2556 ไทยพีบีเอส ได้สรุปเนื้อหาข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ ดังนี้

ขณะที่สำนักข่าว BBC ของอังกฤษ รายงานว่า มีผู้ชุมนุมประท้วงจำนวนมหาศาลออกมาเต็มถนนในกรุงเทพมหานคร และในวันที่สองได้เดินขบวนประท้วงไปยังกระทรวงการคลัง โดยชนวนของการประท้วงมาจากการไม่เห็นด้วยในร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ด้านสำนักข่าวอัลจาซีร่าได้เสนอคำพูดของนายกรัฐมนตรี น.ส.ยิ่งลักษณ์ที่ยืนยันว่า จะไม่ลาออก

สำนักข่าวรอยเตอร์รายงานว่ามีผู้คนจำนวนมากออกมาเดินประท้วงเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ลาออก ถือว่าเป็นการชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่ ปี 2553 (ไทยพีบีเอส, 2556ก)

2.1.3 ข่าวสารเกี่ยวกับ กปปส. ของสื่อสังคมออนไลน์

- เพจของปัจเจกบุคคลที่ใช้นามจริง

การศึกษาพบว่า มีบทบาทมุ่งให้ข้อมูลข่าวสารถึงความไม่ชอบธรรมของรัฐบาล และระดมสรรพกำลังผู้คนเข้าร่วมชุมนุมวันที่ในนัดหมาย วิธีการที่ใช้ คือหนึ่งการแชร์โพสต์ของผู้มีชื่อเสียง ว่าบุคคลดังกล่าวมีความเห็นด้วยกับการชุมนุมครั้งนี้ และสองการหาแนวร่วมจากข้าราชการ ทหาร และตำรวจ นอกจากนี้พบว่า จุดมุ่งหมายของเพจนี้ไม่ได้มุ่งให้ข้อมูลข่าวสารทั่วไปเช่นเดียวกับสื่อมวลชน ดังมีรายละเอียดดังนี้

ก่อนการประชุม

วันที่	เพจเฟซบุ๊กหนึ่งในแกนนำ กปปส.			
	ให้ข้อมูล	อธิบาย+วิพากษ์	ระดมสรรพกำลัง	ยอดวิว
	วิจารณ์			
17 พ.ย. 2556	✓	-	✓	ไลค์ 1.1 แสนคน ความคิดเห็น 8.6 พัน แชร์ 7.8 พันครั้ง
21 พ.ย. 2556	วันอาทิตย์ที่ 24 พฤศจิกายน “วันล้านคน” ขอเชิญพี่น้องชาวไทยที่รักชาติ รักประเทศไทย ทุกท่าน มารวมกันที่ถนนราชดำเนิน เพื่อทวงคืนประเทศไทยของเรา			
	✓	-	✓	
	- 00.39 น. นัดหมายของเราวันที่ 24 พ.ย. ยังเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง นัดของเราสำคัญกว่าเรื่องอื่น เพราะนัดเพื่อชาติ มาหลอมหัวใจเป็นหนึ่งเดียวสู้เพื่อประเทศไทย			
	- 12.38 น. ผู้มีชื่อเสียง 1 (ศิลปินเพลง) “ต้นไม้พิษ มันแค่สลบ ต้องถอนรากถอนโคนเท่านั้น			
	✓	-	✓	
	- 13.36 น. ผู้มีชื่อเสียง 2 ดารานักแสดง - “เรารู้สึกว่าบ้านเมืองของเราถึงจุดที่จะต้องเลือกแล้วว่า คุณจะอยู่ฝั่งดีหรือฝั่งเลว เราต้องยิ่งรวมตัวกันให้ได้เยอะ ๆ แล้วล้างมันออกไป”			
	- 20.49 น. ผู้มีชื่อเสียง 3 อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) - ในฐานะที่ท่านเป็นข้าราชการ เผลอการชั่ว ๆ อยู่ไม่ได้ ถ้าท่านไม่ทำงานให้เขา...ออกมายืนเคียงข้างกับประชาชน			

วันที่	เพลงเพชฌัญญูหนึ่งในแกนนำ กปปส.			ยอดวิว
	ให้ข้อมูล	อธิบาย+วิพากษ์	ระดมสรรพกำลัง	
	วิจารณ์			
22 พ.ย. 2556	-	✓	✓	- 12.27 น. เป็นเวลา 22 วัน แห่งการต่อสู้จากสามแสนสู่ราชดำเนิน เหลืออีกเพียง 2 วัน ที่เราทุกคนจะร่วมเป็นหนึ่งในล้านพลังขับเคลื่อนประเทศไทย
23 พ.ย. 2556	✓	-	✓	- 06.05 น. ภาพประวัติศาสตร์ของการรวมตัวกันที่เวทีมวลมหาประชาชน ราชดำเนิน - 09.53 น. สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์(สรส.) เชิญชวนพี่น้องสมาพันธ์แรงงาน และครอบครัวมาร่วมเดินขบวนจากหน้าวัดพระแก้วไปราชดำเนิน - 14.10 น. วันที่ 24 พ.ย.นี้ มีบางคนสงสัยว่ามากันเยอะ แต่ถ้ารัฐบาลไม่ไหวไป แล้วจะทำอะไรได้? เราคงทำอะไรวันนั้นไม่ได้หรอกครับแต่พวกเรา “คนดี” ต้องออกมาครับ...สอนนักเรียนเมืองชั่ว ให้รู้ว่า..นี่คือเสียงข้างมากอันแท้จริง - 14.19 น. คลิปวิดีโอ 24 พ.ย. 56 “ร่วมกันเป่านกหวีด...ให้ดังไกลไปถึงลูกหลาน” - 16.08 น. ถ้าข้าราชการไม่ยอมเป็นเครื่องมือ นักการเมืองไม่สามารถทำได้มาก ถึงเพียงนี้ (แฮรี่โพสท์ ผู้มีชื่อเสียง 4)
วันชุมนุม				
วันที่	เพลงเพชฌัญญูหนึ่งในแกนนำ กปปส.			ยอดวิว
	ให้ข้อมูล	อธิบาย+วิพากษ์	ระดมสรรพกำลัง	
	วิจารณ์			
24 พ.ย. 2556	✓	-	-	ไลค์ 153,147 คน ความคิดเห็น 5,953 ราย
	- 12.04 น. วันแห่งประวัติศาสตร์ได้เริ่มขึ้นแล้ว 24 พ.ย. 2556 (รูปภาพชุมนุมของประชาชน)			
	✓	-	-	- 16.00 น. วันแห่งมวลมหาประชาชน ตอนนี้มีมหาชนบนถนนราชดำเนินยาวตั้งแต่ สนามม้าวงเล็ก ผ่านอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ไปจนถึงท้องสนามหลวงแล้ว
	✓	-	✓	- 19.18 น. ช่วงค่ำที่เวทีราชดำเนิน (เน้นเสนอรูปภาพการชุมนุม)

- เพจของปัจเจกบุคคลที่ใช้นามแฝง

ในช่วงเวลานี้ เพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง ยังไม่มีการเปิดเพจ

2.2 การชุมนุมใหญ่ครั้งที่ 2 วันที่ 9 ธันวาคม 2556

2.2.1 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ กปปส. ของสื่อมวลชนไทย

พบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทมุ่งให้ข้อมูลข่าวสาร โดยรายงาน เหตุการณ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงการชุมนุมของ กปปส. การปะทะ ผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิต นอกจากนี้ยังมีการให้ความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ โดยวิเคราะห์ประเด็น ที่มีการเสนอให้ตั้ง “สภาประชาชน-นายกฯ ม.7” จะนำไปสู่ความขัดแย้งมากขึ้น และเป็นสื่อกลางให้นักวิชาการเสนอทางออกของปัญหาว่า นายกรัฐมนตรีควรยุบสภาและ ลาออก และเสนอการประกาศพระราชกฤษฎีกายุบสภา ในวันระดมพลที่ 9 ธ.ค. 2556 ดังมีรายละเอียด คือ

ก่อนการชุมนุม

30 พ.ย. 2556

- 17.00 น. สรุปรข่าวไทยรัฐออนไลน์ (2556ก) แกนนำ นปช. ยังย่ำจุดยืนปักหลักชุมนุมภายใน “ราชมังคลาภิเษกสถาน” จนกว่ารัฐบาลจะควบคุม สถานการณ์ไม่ได้ จึงจะกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหว...

- 17.37 น. ม.รามคำแหงมีมวลชนไม่ทราบฝ่ายบุกตะลุมบอน เจ็บ 1 ทำจรรยาเป็นอัมพาต ขณะที่เสื้อแดง นปช. ยืนยันจะชุมนุมโดยไม่ออกจากที่ตั้ง

1 ธ.ค. 2556 ประชาไทออนไลน์ (2556ข) นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการ กปปส. อ่านแถลงการณ์ โดยมีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ในระบบฟรีทีวี หลายช่อง พร้อมกับเปิดเผยว่าได้พบปะกับ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มาแล้วต่อหน้าผู้บัญชาการเหล่าทัพ โดยเสนอให้ น.ส.ยิ่งลักษณ์ลาออก

2 ธ.ค. 2556 สรุปรข่าวไทยรัฐออนไลน์ (2556ข)

- 09.37 น. เกิดเหตุปะทะระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับมือบ กปปส. จากการยิงแก๊สน้ำตาใส่กลุ่มผู้ชุมนุม กลุ่มผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บจากแก๊สน้ำตา 55 ราย กระจายตามโรงพยาบาล 5 แห่ง

- 14.30 น. เหล่าคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยชั้นนำเสนอนายกฯ ครอบงำสภา-ลาออก จะเป็นแนวทางแก้ปัญหา ส่วนข้อเสนอตั้ง “สภาประชาชน-นายกฯ ม.7” จะนำไปสู่ความขัดแย้งมากขึ้น

8 ธ.ค. 2556 โพสต์ทูเดย์ (2556ข) - พรรคประชาธิปัตย์มีมติให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทิ้งพรรคลาออก

วันชุมนุม

9 ธ.ค. 2556 ไทยรัฐออนไลน์ (2556ค) - เมื่อเวลา 08.40 น. น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และ รมว.กลาโหม แถลงการณ์ผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ แห่งประเทศไทยว่า ได้ตัดสินใจขอพระราชทานพูลเกล้าฯ ถวายร่างพระราชกฤษฎีกา ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556

หลังการชุมนุม

14 ธ.ค. 2556 เดลินิวส์ออนไลน์ (2556ข) - ในงานเสวนาสาธารณะ เพื่อความสุขและประโยชน์สูงสุดของประเทศไทย โดยมี พล.อ.ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธาน ณ ห้องประชุม ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กองบัญชาการกองทัพไทย นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการ กปปส. ได้เสนอให้ ข้าราชการยื่นเคียงข้างประชาชน และคณะรัฐมนตรีต้องยุติหน้าที่รักษาการ

2.2.2 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ กปปส. ของสื่อมวลชนต่างประเทศ ผ่านการนำเสนอของสื่อมวลชนไทย

พบว่า สื่อมวลชนต่างประเทศมีบทบาทมุ่งให้ความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ สำนักข่าวต่างประเทศนำเสนอทั้งการให้สัมภาษณ์ผู้นำของพรรคการเมือง ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน โดยสื่อมวลชนต่างประเทศบางส่วนมองว่า ฝ่ายชุมนุม เป็นฝ่ายต่อต้านประชาธิปไตย ขณะที่สื่อมวลชนอิสระวิจารณ์ว่าสื่อมวลชนเหล่านั้น 2 มาตราฐาน ที่กล่าวหาว่าการชุมนุมในไทยนั้นต่อต้านระบอบประชาธิปไตย แต่ยอมรับ การชุมนุมที่มีสหัฐสนับสนุน ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ต่างประเทศนิวซีแลนด์เรียกร้องให้ทุกฝ่ายในประเทศไทยเคารพเสียงของประชาชน ผ่านการเลือกตั้ง มีรายละเอียด คือ

ก่อนการประชุม

30 พ.ย. 2556 สถานีโทรทัศน์บีบีซี ของอังกฤษ - ยิ่งลักษณ์ ให้สัมภาษณ์ BBC ชี้ ไทยยังไม่สงบพอที่จะจัดการเลือกตั้งได้ หากเลือกตั้งใหม่ผู้ชุมนุมก็อาจยังไม่พอใจอยู่ ย้ำ ไม่ใช้ความรุนแรง หาทางออกเพื่อประชาธิปไตย ปิดเป็นหุ่นเชิดทักษิณ (ไทยพีบีเอส, 2556ข)

3 ธ.ค. 2556 สำนักข่าว ซีซีเอ็น โดยแอนดรู สตีเวนส์ สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ โดยนายอภิสิทธิ์ระบุว่า สาเหตุการประท้วงเริ่มจากการที่รัฐบาลผลักดันร่างกฎหมายนิรโทษกรรม และไม่ยอมรับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ อีกทั้งใช้เอกสารปลอมในการอภิปรายแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จึงเรียกร้องให้รัฐบาลและนายกรัฐมนตรีแสดงความรับผิดชอบ

นายอภิสิทธิ์ระบุว่าหนทางต่อไป คือ รัฐบาลควรคืนอำนาจให้กับประชาชนโดยเร็วที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรง (ไทยพีบีเอส, 2556ค)

หลังการประชุม

10 ธ.ค. 2556 สำนักข่าวระดับโลกอย่าง ซีเอ็นเอ็น บีบีซี และอัลจาซีรา รายงานว่า การชุมนุมประท้วงในไทยเมื่อวันที่ 10 ธ.ค. เป็นไปอย่างสงบ เนื่องจากแกนนำไม่มีการเคลื่อนไหว

รายงานคำแถลงการณ์ของ นายเมอร์เรย์ แม็คคัลลี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศนิวซีแลนด์ถึงรัฐบาลไทย มีใจความว่าต้องการเรียกร้องให้ทุกฝ่ายเคารพกระบวนการประชาธิปไตยในไทย รัฐบาลนิวซีแลนด์มีความกังวลกับความตึงเครียดในประเทศไทยและความเสี่ยงที่จะเกิดการนองเลือด เชื่อว่า วิธีที่ดีที่สุดที่จะทราบถึงเจตนารมณ์ของประชาชนชาวไทยคือผ่านกลองลงคะแนนเลือกตั้ง และขอให้ทุกฝ่ายมองว่าเป็นโอกาสที่จะได้ทดสอบเสียงสนับสนุนของฝ่ายตัวเอง (ไทยพีบีเอส, 2556ง)

19 ธ.ค. 2556 - เว็บไซต์เอ็นเอสเอ็นบีซี ซึ่งเป็นเว็บข่าวทางเลือกในสหรัฐ ได้วิพากษ์วิจารณ์ถึงการรายงานข่าวของโธมัส ฟูลเลอร์ ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ระบุว่าเป็นการรายงานที่สะท้อนถึงความเป็น 2 มาตรฐานของประชาธิปไตยในแบบสหรัฐ เช่นเดียวกับการรายงานข่าวของโจนาธาน เฮด ผู้สื่อข่าวจากบีบีซี และ

บทความของฟูลเลอร์ มีแนวคิดที่ย้อนแย้งกันอยู่ในรายงานของตัวเอง เพราะในขณะที่พยายามอ้างถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตยและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในไทย ทว่าฟูลเลอร์กลับยอมรับถึงกระบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยในโลกอาหรับหรือ “อาหรับสปริง” ที่มีสหรัฐเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง (โพสท์ทูเดย์, 2556ค)

2.2.3 ข่าวนำเกี่ยวกับ กปปส. ของสื่อสังคมออนไลน์

- เพจของปัจเจกบุคคลที่ใช้นามจริง

การศึกษาพบว่า เพจเฟซบุ๊กนี้มีบทบาทมุ่งนำเสนอเนื้อหา โดยให้ข้อมูลข่าวสารและระดมสรรพกำลังผู้คนให้เข้าร่วมชุมนุม มีการแชร์โพสต์ของผู้มีชื่อเสียงที่ประกาศเข้าร่วมชุมนุม ซึ่งมีผู้กดไลค์โพสต์นี้ถึง 105,496 คน ในช่วงการชุมนุมนำเสนอรูปภาพการชุมนุม ซึ่งมีบางภาพมีผู้กดไลค์ 385,464 คน ซึ่งมากกว่าภาพการชุมนุมในครั้งแรก ดังมีรายละเอียด คือ

ก่อนการชุมนุม

วันที่	เพจเฟซบุ๊กหนึ่งในแกนนำ กปปส.			
	ให้ข้อมูล	อธิบาย+วิพากษ์	ระดมสรรพกำลัง	ยอดวิว
	วิจารณ์			
3	✓	-	-	
ธ.ค. 2556	- 09.47 น. เมื่อวานผมได้กราบเรียนผู้ใหญ่ในพรรคประชาธิปัตย์ และคุณอภิสิทธิ์แล้วว่าผมปฏิรูปประเทศไทย ขจัดระบอบทักษิณ ปฏิรูประบบราชการ ผมจะวางมือทางการเมืองครับ			
7	✓	-	✓	
ธ.ค. 2556	- 12.00 น. “ถ้าพี่น้องออกมาหลายล้าน เราจะประกาศว่าอำนาจอกลับสู่ประชาชนแล้วถ้าชาตินี้ต้องเอาชนะให้ได้ ต้อง 9 ธ.ค. ถ้าไม่ได้ยอมเป็นข้าไป”			
	-	-	✓	ไลค์ 105,496 คน
	- 20.35 น. แชร์โพสต์ของ ดร. กฤษณา ไกรสินธุ์ เกสเซอร์เจ้าของรางวัลรามอน แมกไซไซ สาขาบริการสาธารณะในปี 2552 ข้อความว่ารู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการชุมนุมครั้งนี้เพื่อร่วมกันต่อต้านความไม่ยุติธรรมและคอร์รัปชัน			
8	-	-	✓	กดไลค์ 114,386 คน
ธ.ค. 2556	- 23.32 น. วันที่ 9 ธ.ค. จะเป็นวันยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ และเป็นการทำลายสถิติของคนที่รักประชาธิปไตยทั่วโลก			

วันชุมนุม

วันที่	เพจเฟซบุ๊กหนึ่งในแกนนำ กปปส.			
	ให้ข้อมูล	อธิบาย+วิพากษ์	ระดมสรรพกำลัง	ยอดวิว
	วิจารณ์			
9	✓	-	-	
ธ.ค. 2556	- 09.06 น. การเดินขบวนครั้งประวัติศาสตร์ได้เริ่มขึ้นแล้ว + รูปภาพ			
	✓	-	-	ไลค์ 385,464 คน แสดงความคิดเห็น 14,376 รายการ
	- 21.05 น. โพสต์รูปภาพบรรยากาศการชุมนุม			

หลังการชุมนุม

วันที่	เพจเฟซบุ๊กหนึ่งในแกนนำ กปปส.			
	ให้ข้อมูล	อธิบาย+วิพากษ์	ระดมสรรพกำลัง	ยอดวิว
	วิจารณ์			
10	✓	-	✓	
ธ.ค. 2556	มีหลายโพสต์ ตามลำดับเวลา ดังนี้			
	- 13.37 น. นำเสนอคลิปวิดีโอ และมีคำบรรยายว่าบรรยากาศที่น้องประชาชนต้อนรับ ขบวนของเรา ตลอด 20 กิโลเมตร...เหลืออีกก้าวเดียว เราจะก้าวไปด้วยกันเพื่อเปลี่ยน ประเทศไทย			
	- 13.39 น. คำสั่งคณะกรรมการ กปปส. ฉบับที่ 1/2556 เรื่องให้นายกรัฐมนตรีไม่ปฏิบัติหน้าที่รักษาการภายใน 24 ชม.			

- เพจของปัจเจกบุคคลที่ใช้นามแฝง

เพจนี้เปิดตัววันแรก คือ วันที่ 9 ธ.ค. 2556 ซึ่งเป็นการเรียก การชุมนุมครั้งที่ 2 และจากการศึกษาพบว่า เพจนี้มุ่งนำเสนอความคิดเห็นและสนับสนุน ให้ออกมาชุมนุม เพื่อต่อต้านแนวความคิดของนักการเมืองที่ต้องการ “ล้มเจ้า” เรื่องนี้เป็นประเด็นที่สื่อมวลชนหรือคนทั่วไปไม่นำเสนอ เพราะไม่มีหลักฐานชัดเจน นอกจากนี้ยังแสดงท่าทีสนับสนุนการชุมนุม ดังมีรายละเอียด คือ

วันชุมนุม

วันที่	เพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง		
	ให้ข้อมูล	อธิบาย+วิพากษ์ ระดมสรรพกำลัง	ยอดวิว
	วิจารณ์		
9	✓		
จ.ค. 2556	- รูปภาพประกอบคำโปรยว่า “ไล่ล่าควายแดงทั้งแผ่นดิน” และระบุว่าวันนั้นมีการเมืองชั่วจะได้เห็นชัดแก่ตาตนว่า การสนับสนุนขบวนการล้มเจ้าทั้งในประเทศและต่างประเทศจะทำให้ความรู้สึกราวไรเวลาที่ถวายเป็นสัตย์.. การที่นักการเมืองชาติชั่วพยายามลดความสำคัญของ...ประชาชนคนไทยก็ยิ่งร่วมกันทำให้วันเฉลิมยิ่งใหญ่....		

หลังการชุมนุม

วันที่	เพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง		
	ให้ข้อมูล	อธิบาย+วิพากษ์ ระดมสรรพกำลัง	ยอดวิว
	วิจารณ์		
10	-	✓	✓
จ.ค. 2556	- แชรโพสค์ของผู้มีชื่อเสียง 5 ว่าอยากถามเพื่อน ๆ เสื้อแดงจริง ๆ ว่า รับสภาพรัฐบาลนี้กันเข้าไปได้ยังงัย ต่อให้เกลียดประชาธิปไตยยังงัย แต่ก็น่าจะฉุฉิดบ้างได้แล้วว่าทักษิณทำอะไรไปกับประเทศเราบ้าง.. ไม่มีใครคิดว่าสุเทพเป็นคนดีหมดจด เคยกลางแกลงใจว่าสุเทพจะมี Hidden Agenda หรือเล็งผลประโยชน์อื่น ๆ อีกรึเปล่า.... แต่ถึงนานวันเข้าก็เริ่มรู้สึกเห็นใจและเข้าใจขึ้นทีละน้อย		

บทสรุป

จากการศึกษาพบว่า มีการใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการถ่ายทอดความคิดเห็นและบทบาทของประชาชนทั่วไป โดยแนวทางที่บุคคลทั่วไปใช้ช่องทางการนี้เพื่อสื่อสาร คือ

1. การใช้นามจริง โดยการศึกษาครั้งนี้ศึกษาผ่านเพจเฟซบุ๊กหนึ่งในแกนนำ กปปส.
2. การใช้นามแฝง โดยการศึกษาครั้งนี้ศึกษาผ่านเพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวร่วม กปปส.

ในประเด็นบทบาทของการไหลเวียนของข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ในขณะที่สื่อมวลชนแสดงบทบาทในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง โดยการเป็นสื่อกลางรายงานความเคลื่อนไหว ผลกระทบ และนำเสนอความคิดฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม ฝ่ายผู้ชุมนุมได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อนำเสนอข้อมูล การอธิบายในมุมมองของตน และระดมผู้คนให้เข้าร่วมชุมนุม ดังมีรายละเอียด คือ

เพจเฟซบุ๊กหนึ่งในแกนนำ กปปส. จะมุ่งให้ข้อมูลถึงความไม่ชอบธรรมของรัฐบาล และระดมสรรพกำลังผู้คนเข้าร่วมชุมนุม วิธีการที่ใช้ คือ หนึ่งการแชร์โพสต์ของผู้มีชื่อเสียง ว่าบุคคลดังกล่าวมีความเห็นด้วยการชุมนุมครั้งนี้ และสองการหาแนวร่วมจากข้าราชการ ทหาร และตำรวจ

ส่วนเพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง เริ่มเปิดตัววันที่ 9 ธ.ค. 2556 จากตารางการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า มุ่งนำเสนอความคิดเห็นและสนับสนุนให้ออกมาร่วมชุมนุม เพื่อต่อต้านแนวความคิดของนักการเมืองที่ต้องการ “ล้มเจ้า” เรื่องนี้เป็นประเด็นที่สื่อมวลชนหรือคนทั่วไปไม่นำเสนอ เพราะไม่มีหลักฐานชัดเจน

อภิปรายผล

บทบาทของปัจเจกบุคคลต่อการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่สาธารณะ

ในประเด็นแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน เมื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของปัจเจกบุคคลในเพจเฟซบุ๊กในมิติทางการเมืองพบว่า ในประเด็นบทบาทการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ปัจเจกบุคคลใช้เพจเฟซบุ๊กเพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของกลุ่มตนเท่านั้น ไม่ได้ทำหน้าที่รายงานสถานการณ์ของสังคมทั่วไป เนื่องจากไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลาง เช่น สื่อมวลชน สำหรับบทบาทการทำหน้าที่ระดมสรรพกำลังพบว่า ปัจเจกบุคคลทำหน้าที่นี้เพื่อระดมผู้คนเข้าร่วมชุมนุมเป็นจุดประสงค์เฉพาะ ไม่ได้ทำหน้าที่ระดมสรรพกำลังในประเด็นสาธารณะเช่นเดียวกับสื่อมวลชน อาจกล่าวได้ว่า ปัจเจกบุคคลใช้พื้นที่ของสื่อสังคมออนไลน์ด้วยเหตุผลเฉพาะตน ซึ่งแตกต่างจากองค์กรสื่อมวลชน

จากแนวความคิดเรื่องการไหลของข้อมูลอย่างเสรีในยุคที่ผ่านมา จนมีนักวิชาการบางส่วนวิพากษ์วิจารณ์ว่า ทำให้เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม (cultural domination) เพราะการผลิตข่าวสารและวัฒนธรรมนั้นผลิตในรูปของอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรม

ข่าวของเครือข่าย CNN สารคดีโทรทัศน์ของ National Geographic และ Discovery Channel อุตสาหกรรมภาพยนตร์บันเทิงของฮอลลีวูด ฯลฯ (กาญจนา แก้วเทพ, 2557, หน้า 103-105) ดังนั้นสื่อมวลชนจึงอยู่ในมือของผู้มีทุนเท่านั้น และด้วยกระบวนการผลิตสื่อเอง สื่อมวลชนท้องถิ่นมักจะรับและถ่ายทอดข้อมูลของสื่อมวลชนโลกสู่ผู้รับสารในท้องถิ่นเสมอ ดังเช่น ในกรณีการชุมนุมของ กปปส. สื่อมวลชนไทยเองก็จะถ่ายทอดว่า สื่อมวลชนโลกมองสถานการณ์อย่างไร

จากการที่เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีทำให้เกิดสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ยูทูบ ทวิตเตอร์ เป็นต้น ปัจจุบันบุคคลสามารถใช้สื่อเหล่านี้สื่อสารกับคนจำนวนมาก ดังนั้นในพื้นที่สาธารณะที่จะสื่อสารกับสังคมนั้น จึงไม่ได้มีเพียงสื่อมวลชนที่อยู่ในรูปอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่มีปัจเจกบุคคลเข้าร่วมและมีบทบาทผ่านสื่อสังคมด้วย

ในประเด็นแนวคิดเรื่องประชาธิปไตย อันเป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นแนวความคิดของตะวันตก ซึ่งเชื่อในเรื่องการแสดงมติของประชาชนผ่านการเลือกตั้ง

ในกรณีการชุมนุมประท้วงของ กปปส. พบว่า ชาวจากสำนักข่าวต่างประเทศที่สื่อมวลชนเลือกมานำเสนอ มีทั้งการให้สัมภาษณ์ผู้นำของพรรคการเมืองทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน โดยสื่อมวลชนต่างประเทศบางส่วนมองว่าฝ่ายชุมนุมเป็นฝ่ายต่อต้านประชาธิปไตย ประเด็นที่น่าสนใจ คือ สื่อมวลชนนำเสนอการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศนิวซีแลนด์เรียกร้องให้ทุกฝ่ายในประเทศไทยเคารพเสียงของประชาชนผ่านการเลือกตั้ง

เรื่องนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจในระดับสื่อมวลชน ในการศึกษาพบว่า ในระดับปัจเจกบุคคลได้เผยแพร่ความคิดในมุมมองของตนในประเด็นนี้เช่นกัน ดังที่พบในเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝง ด้วยการมีสโลแกนของเพจว่า “รัฐประหารแล้วประชาชนมีความสุข ดีกว่าเลือกตั้งแล้วประชาชนมีความสุข” อาจกล่าวได้ว่า เมื่อเกิดวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง ปัจเจกบุคคลได้ใช้ช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์นำเสนอความคิดเห็นของตนเข้าสู่พื้นที่สาธารณะได้เช่นกัน และจำนวนผู้ติดตามสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ก็มีจำนวนไม่น้อย เมื่อถูกจากยอดติดตาม ยอดกดไลค์ แสดงความคิดเห็นรวมจำนวนผู้รับสารเหล่านี้อาจจะไม่แตกต่างจากยอดผู้ติดตามสื่อสารมวลชน

นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองและการสื่อสารในพื้นที่สาธารณะเปิดโอกาสให้ระดับปัจเจกบุคคลสามารถสื่อสารในวงกว้างได้ ปัจเจกบุคคล

จะใช้ช่องทางนี้เพื่อสื่อสารจุดยืน ความคิดเห็น และสร้างชุมชนที่มีความคิดเห็นคล้าย ๆ กัน ให้มารวมตัวกันได้ และเมื่ออาจจะติดขัดในประเด็นทางกฎหมายจะมีการหลบเลี่ยงไปใช้นามแฝง ดังที่ปรากฏว่าในประเด็น “ลัมเจ๊า” เป็นประเด็นที่สื่อมวลชนระมัดระวังการนำเสนอ เพราะอาจจะถูกฟ้องร้องทางกฎหมายได้ แต่เพจเฟซบุ๊กของตัวแทนผู้ใช้นามแฝงกลับเสนอเรื่องนี้อย่างเปิดเผย

อาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยปัจเจกบุคคลนั้น เปิดโอกาสให้ความหลากหลายทางความคิดมีพื้นที่ในพื้นที่สาธารณะ แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีประเด็นที่น่าห่วงใยในกรณีที่การแสดงความคิดเห็นในบางกรณีนั้น อาจจะเป็นเรื่องผิดกฎหมาย โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะความขัดแย้งทางการเมือง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการศึกษาพบว่า บทบาทของปัจเจกบุคคลในสื่อสังคมออนไลน์นั้นมุ่งให้ข้อมูลเฉพาะส่วนที่ตนเองเกี่ยวข้องเท่านั้น ไม่ได้ทำหน้าที่หรือมีบทบาทการเป็นผู้แสวงหาข่าวสารต่าง ๆ เพื่อนำเสนอสู่สังคม เช่น สื่อมวลชน ดังนั้นสื่อมวลชนควรพิจารณาสื่อสังคมในฐานะที่เป็นช่องทางของการสื่อสารที่ผู้บริโภคนิยม และอุตสาหกรรมข่าวมีการลงทุนสูง ปัจเจกบุคคลไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอข่าวทั่วไปเช่นนั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในมิติอื่น ๆ อาทิ มิติทางสังคม วัฒนธรรม
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการใช้และบทบาทสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงเวลาอื่น ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบัน ซึ่งเฟซบุ๊กได้พัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ ของการสื่อสาร เช่น การ Live สด การบล็อกเพจ
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการใช้และบทบาทสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ เช่น ยูทูบ ทวิตเตอร์ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2557). ทฤษฎีการสื่อสารตามทัศนะของสำนักทฤษฎีวิพากษ์
ใน *ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญาวิทยาศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร*, หน้า 103-
105. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เดลินิวส์. (2556ก, 24 พฤศจิกายน). *เกาะติดมือบ 24 พย. 56*. เข้าถึงได้จาก <https://www.dailynews.co.th/article/197097>
- เดลินิวส์. (2556ข, 14 ธันวาคม). “สุเทพ” เร่งทหารตัดสินใจยื่นเคียงข้างประชาชน
เข้าถึงได้จาก <https://www.dailynews.co.th/politics/201851>
- ทีมข่าวการเมือง. (2557, 24 กุมภาพันธ์). ปรีศนา “เสธ.น้ำเงิน” แนวรบโลกไซเบอร์.
โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/politic/report/279972>
- ไทยพีบีเอส. (2556ก, 26 พฤศจิกายน). *สื่อต่างชาติเกาะติดสถานการณ์ชุมนุมในไทย*.
เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/208927>
- ไทยพีบีเอส. (2556ข, 30 พฤศจิกายน). *นายกฯ ยืนยันไม่เลือกตั้งก่อนกำหนด*. เข้าถึง
ได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/209660>
- ไทยพีบีเอส. (2556ค, 3 ธันวาคม). “อภิสิทธิ์” ให้สัมภาษณ์ซีเอ็นเอ็น เรียกร้อง “นายกฯ”
แสดงความรับผิดชอบ. เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/210118>
- ไทยพีบีเอส. (2556ง, 10 ธันวาคม). *สื่อต่างชาติเกาะติดสถานการณ์ชุมนุมในไทย*.
เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/208927>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2556ก, 30 พฤศจิกายน). *สรุปข่าววันที่ 30 พ.ย. 56 เวลา 06.00-18.00 น.*
เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/386353>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2556ข, 2 ธันวาคม). *สรุปข่าววันที่ 2 ธ.ค. 56 เวลา 06.00 น.-18.00 น.*
เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/386754>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2556ค, 9 ธันวาคม). *แถลงยุบสภารัฐบาล ‘ยิ่งลักษณ์’ ฉบับเต็ม!!*.
เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/388120>
- ประชาไทออนไลน์. (2556ก, 25 พฤศจิกายน). *พระบรมฯ ทรงเป็นห่วงพลกนิกร ไม่อยากให้คนไทยทะเลาะกัน นะะทุกฝ่ายเจรจา*. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2013/11/49959>

- ประชาไทออนไลน์. (2556ข, 1 ธันวาคม). 'สุเทพ เทือกสุบรรณ' อ่านแถลงการณ์ กปปส. ไปยังประชาชนชาวไทย. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2013/12/50122>
- โพสต์ทูเดย์. (2556ก, 22 พฤศจิกายน). ม็อบราชดำเนินเชิญชวนชุมนุมใหญ่ 24 พย. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/politic/news/260507>
- โพสต์ทูเดย์. (2556ข, 8 ธันวาคม). ประชาธิปไตยมีมิติให้ ส.ส. ทั้งพรรคลาออก. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/politic/news/263638>
- โพสต์ทูเดย์. (2556ค, 19 ธันวาคม). อัปเดต "นิวยอร์ก ไทมส์-บีบีซี" รายงานข่าวไทย ลำเอียง. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/world/265991>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2556, 8 พฤศจิกายน). บีบีซีชี้ร่างนิรโทษกรรมเรียกแขกทุกหมู่เหล่า-ฟันธงไว้รัฐประหารเหตุ "ปู" ซ้ำปาก "ตุ๋." เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/around/detail/9560000139193>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2557, 1 พฤศจิกายน). แฉความลับ "เสธ.น้ำเงิน". เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9570000125661>
- สนุกดอทคอม. (2556, 30 พฤศจิกายน). รามวุ่น! การ์ด น.ศ. รามฯ กันมวอลชน ปะทะเสื้อแดง. เข้าถึงได้จาก <https://www.sanook.com/news/1334609>
- โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์. (2553, 28 ตุลาคม). จริยศาสตร์สารสนเทศระหว่างวัฒนธรรม: ความเป็นส่วนตัวการไหลเวียนอย่างเสรีของข้อมูลข่าวสาร. เข้าถึงได้จาก <https://thainetizen.org/wp-content/uploads/hongladarom-2010-intercultural-info-ethics-20101028.odt>
- สำนักข่าวอิสรา. (2556, 23 พฤศจิกายน). "สุเทพ" คง คปท.-กปท.ประกาศรวมพลังกำจัดระบอบทักษิณ. เข้าถึงได้จาก https://www.isranews.org/isranews-news/25341-suthep_25341.html
- McQuail, D. (1983). *Mass communication theory: An introduction*. London: Sage.